

Sociale Innovatie

Instandhouding klein Religieus Erfgoed

MODEL BEHEERSTRUCTUUR

Interreg
Vlaanderen
Nederland

Europa investeert in uw regio

Europese Unie

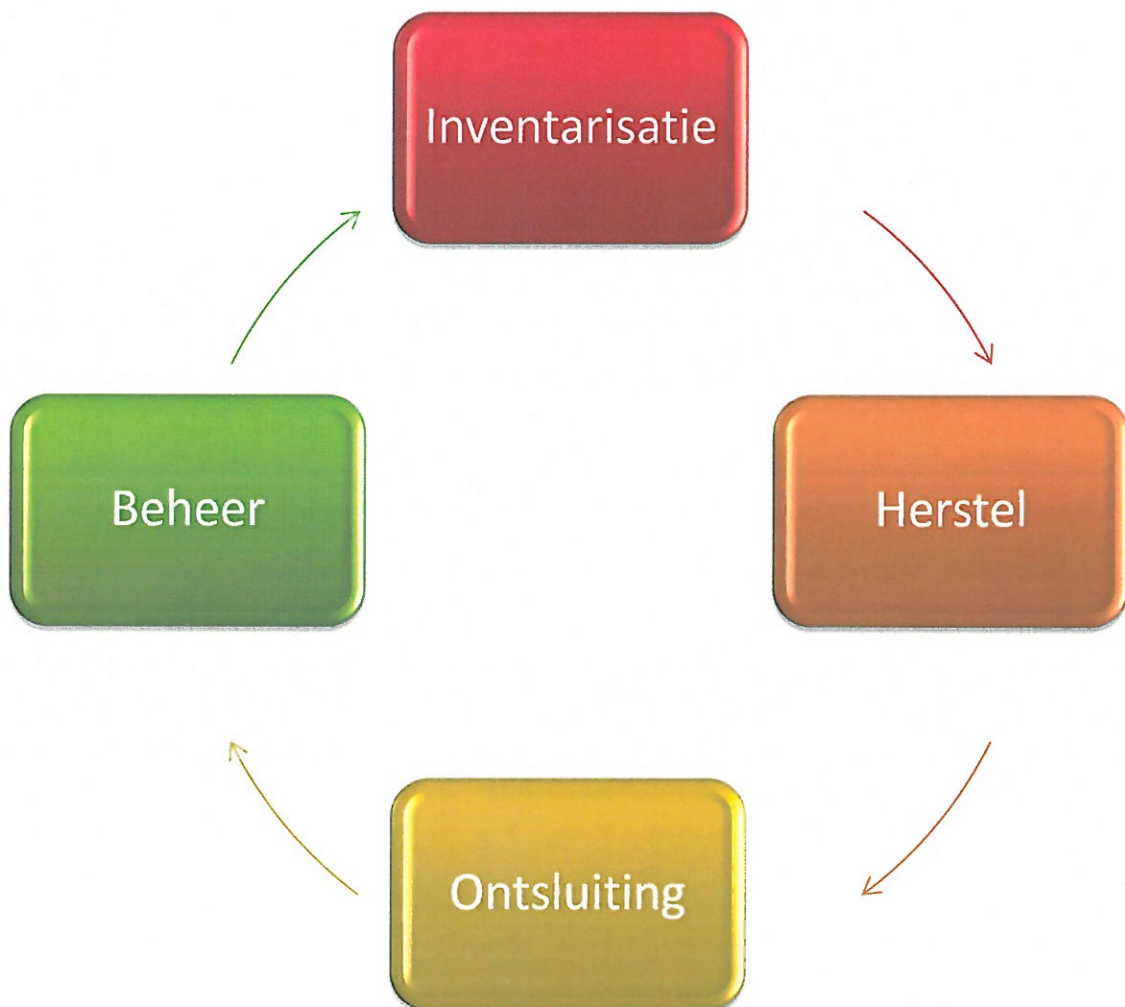
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

RAPPORT

MODEL BEHEERSTRUCTUUR

April 2014

BEHEERSSTRUCTUUR, BEST PRACTICE

De kernactiviteit van het project Sociale Innovatie Instandhouding klein Religieus Erfgoed was het ontwikkelen van een nieuwe beheersstructuur die voorziet in de duurzame instandhouding van het klein religieus erfgoed. In de praktijk zijn het vooral vrijwilligers die het onderhoud, het beheer van het kleine religieus erfgoed voor hun rekening nemen. In dit project is uiteraard op deze praktijk aangesloten. Immers zonder die inzet van vrijwilligers kan het nu eenmaal niet.

Maar er dreigen steeds vaker en op steeds meer plaatsen hiaten te ontstaan in het onderhoud. Vandaar dat die vrijwilligers versterking behoeven. Dit hebben we gedaan in de vorm van samenwerking. Hierbij gaat het om de samenwerking tussen partijen die nog niet eerder op dit vlak hebben samengewerkt te weten, deskundige vrijwilligers die tot de start van het project de instandhouding van het klein religieus erfgoed voor hun rekening namen, de vakopleiding in de bouw en de sociale economie (sociale werkplaatsen).

Met dit project hebben we gezocht naar een structuur, een concept, die als basis op meer plaatsen gebruikt kan worden. Een generalistische oplossing die per regio "op maat" kan worden toegepast.

De doelstelling van deze activiteit was een beheermodel te ontwikkelen met als insteek nieuwe samenwerkingsvormen (afspraken) te ontwikkelen tussen vrijwilligers, leerlingen uit de Vakopleiding bouw en deelnemers aan de Sociale Economie. De samenwerking die vervolgens als best practice ontstaat moet continuïteit bieden bij de instandhouding van klein religieus erfgoed en ook structureel nieuwe kansen bieden voor deelnemers uit de Sociale Economie en de Vakopleiding bouw. Bij de start was al duidelijk dat de situatie in de Vlaamse en Nederlandse provincies, m.n. op het vlak van de Sociale Economie, sterk verschillend was. Nederland kent de sociale werkplaatsen die in alle provincies vergelijkbaar zijn georganiseerd.

In Vlaams-Brabant heeft men veel ervaringen met de Monumentenploegen voor mensen uit de Sociale Economie. In Vlaanderen kent men het zogenaamde "peter en meter" systeem waar vrijwilligers een object adopteren. De bedoeling was om in Vlaams-Brabant en Antwerpen de kennis en ervaring van de vrijwilligers te gaan combineren met die van de Monumentenploegen uit de sociale economie, over de kruisen en kapellen. En daarnaast om de kennis van het restauratieatelier uit Limburg (NL) te integreren.

De realisatie van deze doelstelling was niet eenvoudig, omdat de sociale economie in Vlaanderen en Nederland anders is georganiseerd. Reeds bij

aanvraag werd daarom al uitgegaan van een beheermodel, binnen deze structuur, dat in de diverse provincies op uiteenlopende wijze zou kunnen worden ingevuld.

Dit bleek ook in de praktijk, er is het een en ander bereikt, maar langs verschillende sporen in de beide landen. Een complicerende factor aan Nederlandse zijde is de nieuwe participatiewet; deze geeft ten tijde dat het project Sociale Innovatie wordt uitgevoerd (2010-2014) een onduidelijke en onzekere situatie voor de Nederlandse sociale werkplaatsen, die ook nog eens per gemeente kan verschillen

In dit rapport de "best practices" van de beheersstructuur zijn de belangrijkste conclusies van de ervaringen in de betrokken provincies weergegeven en wordt er ook naar de toekomst toe gekeken.

Er zijn verschillende methodieken uitgetoetst. De aanpak waarbij de gemeente, de vrijwilligersorganisatie en SW Bedrijven direct betrokken zijn, werkt het beste. De belangrijkste reden daarvoor is dat op die manier over en weer commitment ontstaat om het herstel goed te regelen. De gemeentes willen graag goede zaken doen met de vrijwilligers omdat zij voor de gemeenten een oogje in het zeil houden en kleine werkzaamheden direct voor hun rekening nemen. De SW Bedrijven voeren technische (onderhouds) werkzaamheden uit die de vrijwilliger meestal niet kan leveren. Daarnaast snijdt het mes aan twee kanten voor de gemeenten bij het inzetten van SW-deelnemers. Dit zijn meestal werknemers met een beperking, die woonachtig zijn in de gemeente. Op die manier kunnen die deelnemers zich inzetten op de arbeidsmarkt en hoeven zij geen/minder gebruik te maken van uitkeringen, dan wel wordt er voor die uitkering werk geleverd dat ten goede komt aan de gemeenschap. Dus dat zijn werkzaamheden die de gemeenschap uiteindelijk toch moet laten uitvoeren.

Daarnaast is de gemeente een belangrijke partij omdat zij in staat is om meerjarig onderhoud van kruisen en kapellen als gemeentelijke beleidscyclus uit te voeren. En ook financiële middelen hiervoor kan inzetten. Ook hier is het weer belangrijk te bedenken dat de gemeente er belang bij heeft dat die deelnemer uit de Sociale Economie niet thuis zit maar actief aan het werken is.

In Nederland (provincie Limburg) hebben we met succes een dergelijk project in de gemeente Landgraaf uitgevoerd. Door de gemeente Landgraaf is het besluit genomen om een meerjarig onderhoudsplan te laten opstellen van alle kruisen en kapellen. De uitvoering geschiedt door zowel de lokale vrijwilligers, als het regionale SW Bedrijf. De vrijwilligers krijgen verder jaarlijks een cursus van de Monumentenwacht en/of de

stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen (IKL). Zo kan er ook gewezen worden op de afspraken in de gemeenten Roerdalen, Sittard-Geleen, Beek, Meerssen. In al deze plaatsen is er naar analogie, maar wel op de maat van de gemeente, inhoud gegeven aan de samenwerking tussen de verschillende partijen. Verderop in dit verslag wordt dit verder uitgewerkt.

Op deze manier wordt door een unieke samenwerking op een duurzame manier invulling gegeven aan het onderhoud en de instandhouding van het klein religieus erfgoed.

In West Vlaanderen heeft de VzW de Lochting uit Roeselare met het systeem van inventarisatie-gebrekenplan-herstel verschillende werken succesvol uitgevoerd. Hiervan hebben ze uitdrukkelijk melding gemaakt tijdens de workshop over Monumentenploegen en tijdens de slotmanifestatie. De Lochting heeft een samengesteld team (monumentenploeg), bestaande uit mensen uit de sociale economie die specifiek zijn opgeleid voor de restauratiewerkzaamheden door de vakopleiding. Zij willen dit team bijeen houden om in toekomst verder te kunnen inzetten. Daartoe wil men de samenwerking en contacten met particuliere organisaties (kerkbesturen / eigenaren individuele graven) en gemeenten in West Vlaanderen verder uitbouwen. Ook zoeken zij ook aansluiting bij bedrijven om via bedrijven deze diensten te blijven verlenen.

In Antwerpen is de beheersstructuur door het Kempens Landschap via dit project opgepakt. Het Kempens Landschap treedt op als "regisseur" in de samenwerking met de gemeenten en vzw Natuurwerk. Ook het Kempens Landschap stelt vast dat de ontwikkelde werkwijze van inventarisatie-gebrekenplan-herstel werkt en dat het project gecontinueerd zal worden. Hiervoor hebben zich ook reeds een aantal gemeenten met een dergelijke vraag bij hen gemeld.

Het idee van Monumentenploegen komt uit Vlaams Brabant. In het kader van het project zijn aldaar succesvol vele kruisen en kapellen hersteld en ontsloten. Door de deelnemende projectpartners uit Vlaams Brabant wordt bevestigd dat er verschillende gemeenten graag met dit project hadden meegedaan. Door IGO is daarom een zogenaamd "stoefboek" samengesteld om daarmee nieuwe gemeenten te werven voor deze aanpak. Het is onbekend hoeveel gemeente nu reeds hebben toegezegd.

In Noord Brabant heeft de WSD (partij in de Sociale Werkvoorziening) vooral laten onderzoeken of deze aanpak ook in hun werkgebied zou aanslaan en vastgesteld dat dit een kansrijke onderneming is. In Noord Brabant zijn vooral ervaringen opgedaan met vrijwilligers die zijn ingezet

bij de herstel werkzaamheden. Dit is ook conform de aanvraag van dit project.

De andere doelstelling betrof het op structurele wijze herstellen en restaureren van een deel van het religieus erfgoed in de betrokken provincies en deze vervolgens ontsluiten voor een groot publiek. Deze doelstelling is, met goede resultaten, gerealiseerd door het ontwikkelen van een methodiek van: inventarisatie – gebrekenplan – plan van aanpak – herstelactie gevolgd door een plan van aanpak voor de daadwerkelijke restauratie. De inventarisatie is opgenomen in een "*grensoverschrijdende*" database, die ook te vinden is op de website die in het kader van dit project is opgezet: www.erfgoedkompas.nl

In de betrokken provincies – Limburg(NL), Noord-Brabant (NL), Antwerpen (BE), Vlaams Brabant (BE) en West-Vlaanderen (BE) is een groot aantal begraafplaatsen, kruisen, kapellen en andere objecten van klein historisch erfgoed gerestaureerd en zijn herstelwerkzaamheden van de landelijke omgeving uitgevoerd.

Hoewel er in veel plaatsen afspraken zijn gemaakt om de herstelde kruisen en kapellen in de toekomst te onderhouden en vooral als toeristische plek te ontsluiten, gebeurt dit niet altijd op grond van afgesloten overeenkomsten. In Nederlands Limburg is hiertoe wel een overeenkomst met de gemeente Landgraaf. Maar in Nederlands Limburg is ook de Stichting Kruisen en Kapellen Limburg gestart met een campagne om de gemeenten van deze systematiek te overtuigen. Dit wordt door de lokale vrijwilligers geëntameerd. In Vlaams Brabant gebeurt dit ook door IGO-W, die voor verschillende gemeente het onderhoud van de ommetjes verzorgd. Zo wordt in Antwerpen door het Kempens Landschap het meer jaren onderhoud van Averbode verzorgd.

De ontsluiting is op zeer uiteenlopende wijze vorm gegeven. Er zijn onder meer fiets- en wandelroutes opgesteld, routes met erfgoedmobiel, cursussen georganiseerd (over "kloostertuinen" en over "Onderhoud en beheer van klein religieus erfgoed), lesbrieven voor basisscholen opgesteld en in een reizende tentoonstelling zijn de vele elementen van het klein religieus erfgoed gepresenteerd. Via de toeristische sector en via de website zijn deze zaken onder de aandacht van een breed publiek gebracht. Daarnaast is ook een groot aantal artikelen in de lokale kranten gepubliceerd.

Gedurende het project is ook veel aandacht besteed aan de opzet van een grensoverschrijdend netwerk; er zijn contactbijeenkomsten georganiseerd voor de Vlaamse en Nederlandse partners, 8 workshops, een symposium, een kennismarkt, een start en een slotbijeenkomst. Alle informatie is

verspreid via een groot aantal nieuwsbrieven; er is rapport opgesteld met de belangrijkste conclusies van het project.

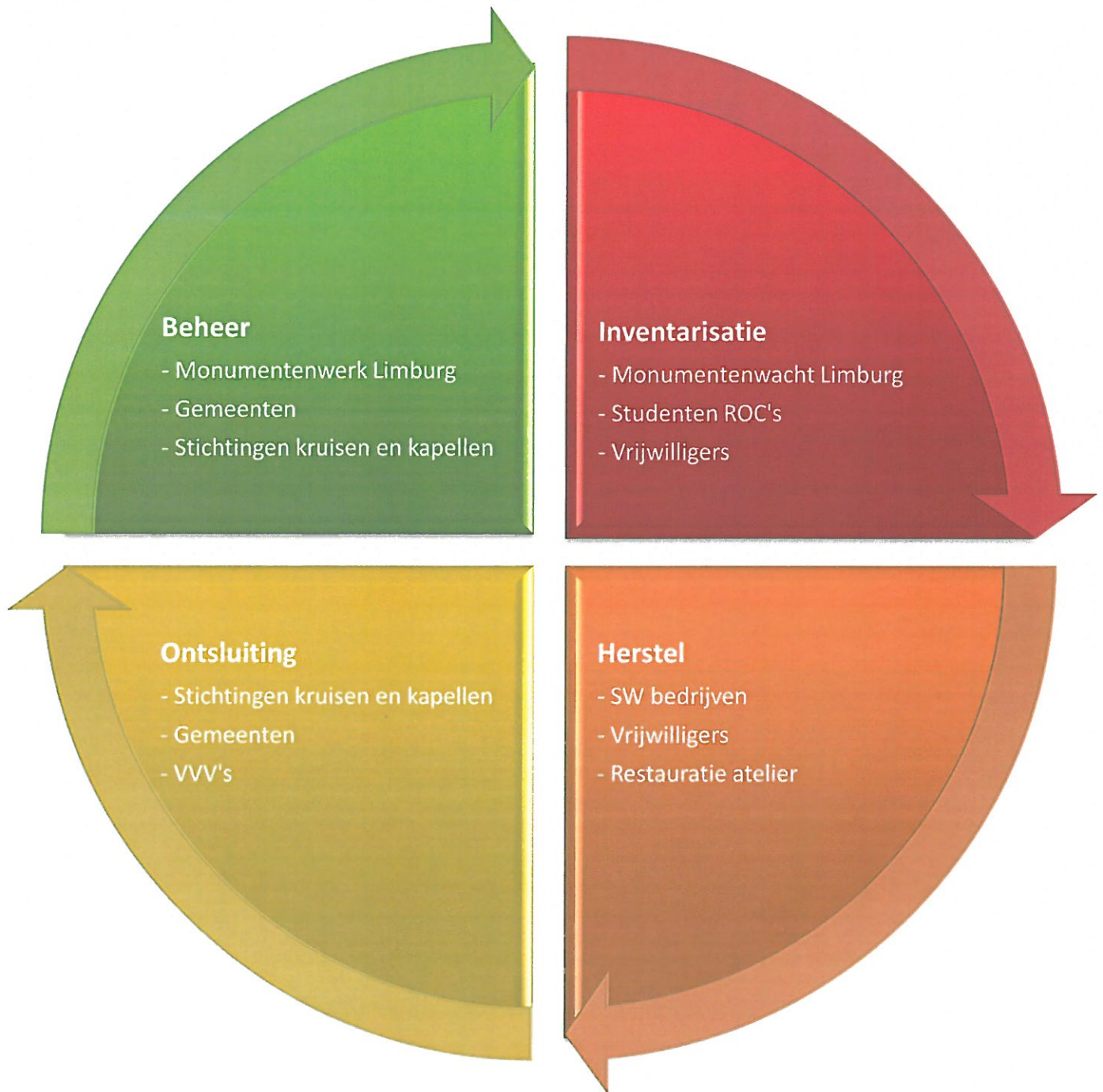
Sociale Innovatie

Instandhouding klein Religieus Erfgoed

MODEL BEHEERSTRUCTUUR

DE PARTNERS

Limburg (NL)

LIMBURG

Aan Nederlands-Limburgse kant is een samenwerking ontstaan tussen gemeenten, Sociale Werkvoorziening (SW) en vrijwilligers. De gemeenten, omdat zij in het merendeel van de gevallen de (juridische) eigenaar van de kruisen en kapellen zijn. Maar ook omdat gemeenten via hun beleid jaarlijks een budget voor onderhoud kunnen genereren. De (lokale) vrijwilligers vanwege hun kennis over het klein religieus erfgoed en omdat zij kunnen zorgen voor draagvlak binnen een gemeenschap/dorp/stad. De vrijwilliger heeft niet alleen die betrokkenheid met het klein religieus erfgoed. De lokale vrijwilliger heeft meestal ook de beste ingang naar de lokale politiek/bestuurders. Met inzet van relatief kleine budgetten kan daarmee het klein religieus erfgoed in een bepaalde gemeente langdurig veilig gesteld worden. De vrijwilliger zorgt voor de ingang bij de plaatselijke politiek. Met een overzicht van de aanwezige kruisen en kapellen in een bepaalde gemeenschap met daaraan gekoppeld een meerjarig onderhoudsplan kan er met beperkte budgetten veel gedaan worden.

De deelnemers uit de Sociale Economie hebben in dit project bewezen dat zij na een gedegen kennisoverdracht en vervolgens enige praktijkervaring uitstekend in staat zijn het onderhoud aan de kruisen en kapellen te verrichten.

Tijdens het project zijn er ook leerlingen van de Vakopleiding Bouw ingezet, de Vakopleiding was ook één van de beoogde samenwerkingspartners. In de praktijk bleek dat de inzet van leerlingen bij herstelwerkzaamheden enkele praktische problemen opleverde. Zo paste de afstemming van hun leerproces niet altijd met de praktijk van het project. De leerlingen moesten bijv. in de winterperiode praktijkervaring opdoen, terwijl de weersomstandigheden dan vaak de restauratiewerkzaamheden beperken. Verder bleek dat het concreet organiseren van een "bouwplaats/site" bij kruisen en kapellen, organisatorisch veel werk is, waar het opleidingsinstituut niet altijd voor is toegerust. Toch zijn er leerlingen wel in de praktijk ingezet, namelijk bij het vervaardigen van het tekenwerk voor de gebrekenplannen en de plannen van aanpak.

De Bouwopleidingen blijven meedoen via stageplaatsen. Om praktische en organisatorische redenen is hun inbreng verschoven van uitvoering naar voorbereiding.

De deelnemende SW-bedrijven, die georganiseerd zijn langs geografische grenzen, in Nederlands-Limburg, die bij aanvang van het project nog wat terughoudend waren, hebben er na afloop van het project voor gekozen hun samenwerking te continueren. De belangrijkste stap die deze bedrijven hebben gezet is dat ze elkaar uiteindelijk hebben gevonden en

gerespecteerd op de verschillende deskundigheden/specialismen die elk SW-bedrijf ontwikkeld heeft. Vervolgens heeft men deze specialismen met elkaar gedeeld en over en weer ingezet. (In het eindrapport Beheersstructuur staat dit proces verder omschreven.)

Deze onderlinge samenwerking sluit aan bij de ontwikkeling dat vrijwilligersorganisatie, de "stichting Kruisen en Kapellen Limburg", gaat werken met regio-coördinatoren. Deze helpen de lokale vrijwilligers om hun werkzaamheden goed te verrichten. Zij zullen daarbij de methodiek die in dit project is ontwikkeld van inventarisatie – gebrekenplan – plan van aanpak – herstelactie blijven inzetten.

Vrijwilligers, gemeenten en SW-bedrijven in Nederlands-Limburg blijven dus samenwerken, maar ze hebben nog geen convenant kunnen afsluiten. Dit heeft er alles mee te maken dat er in Nederland sinds 2013 een sterke verandering is ingezet door de op handen zijnde Participatiewet. Hierdoor zullen de SW-bedrijven ophouden te bestaan, echter de functie van het toe leiden van moeilijk bemiddelbare werknemers naar betaald werk zal blijven bestaan. De SW-bedrijven zijn dus volop geïnteresseerd om met de kern van dit project door te gaan, echter zij kunnen zich nog niet vastleggen, omdat hun toekomstige organisatorische context nog niet duidelijk is.

In Nederlands Limburg is door de gemeente Landgraaf een College besluit genomen dat met de lokale vrijwilligers, het SW Bedrijf van die regio gedurende 10 jaar het beheer en onderhoud van de kruisen en kapellen wordt uitgevoerd.

Op basis van de opgedane ervaringen in het project Sociale Innovatie hebben een viertal SW-bedrijven in Limburg besloten een samenwerkingsverband aan te gaan. Monumentenwerk Limburg geheten. Door deze samenwerking wil met expertise bundelen en delen en op die wijze een provincie dekkende dienstverlening inzake herstel en onderhoud van monumenten aanbieden. Een belangrijke spin-off van het project, maar ook van belang voor de werkgelegenheid en de instandhouding van het erfgoed.

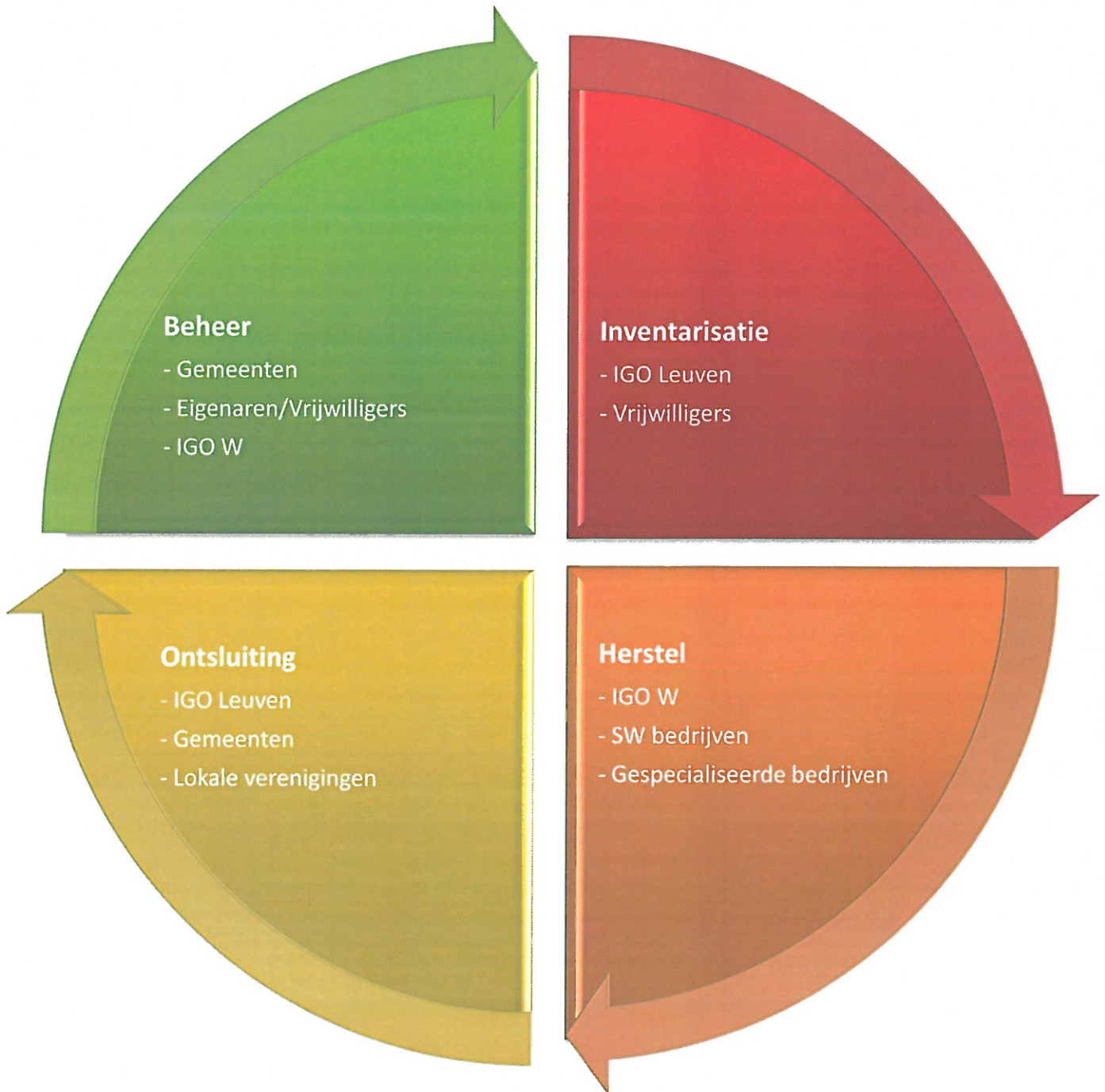
Sociale Innovatie

Instandhouding klein Religieus Erfgoed

MODEL BEHEERSTRUCTUUR

DE PARTNERS

Vlaams Brabant (BE)

VLAAMS BRABANT

De Vlaams Brabantse deelnemers binnen het project Sociale Innovatie concluderen ook dat de werkwijze van de beheersstructuur voor hen gewerkt heeft.

De inventarisaties werden door IGO uitgevoerd met hulp van vrijwilligers. Deze vrijwilligers hebben vooral de noodzakelijke werkzaamheden uitgevoerd bij het verzamelen van de lokale gegevens inzake de locaties en de geschiedenis van kruisen en kapellen.

Bij de ontsluiting werd IGO ondersteund door verenigingen. Zoals al eerder geconstateerd wordt met behulp van die lokale historische verenigingen ook gewerkt aan het creëren van draagvlak. Verder speelde de vrijwilligers een rol bij de openingsactiviteiten wanneer na een geslaagde herstel-actie, de nodige aandacht werd besteed aan het organiseren van een festiviteit in verband met de feestelijke "heropening".

Het idee van Monumentenploegen komt uit Vlaams Brabant. In het kader van het project zijn aldaar succesvol vele kruisen en kapellen hersteld en ontsloten. Door de deelnemende projectpartners uit Vlaams Brabant wordt bevestigd dat er verschillende gemeenten graag met dit project hadden meegedaan. Door IGO is daarom een zogenaamd "stoefboek" samengesteld om daarmee nieuwe gemeenten te werven voor deze aanpak. Het is onbekend hoeveel gemeente nu reeds hebben toegezegd.

Bij het beheer zijn in Vlaams Brabant vooral de gemeenten, eigenaars en vrijwilligers van historische verenigingen betrokken.

De gehele beheer structuur heeft in Vlaams Brabant vooral een vervolg omdat IGO bij gemeenten deze werkwijze promoot als een efficiënte wijze om concreet herstel van objecten te bewerkstelligen en continuïteit in het langdurig beheer te realiseren. In Vlaams Brabant heeft men aan deze werkwijze e naam "onderhoudsovereenkomst" gegeven.

Sociale Innovatie

Instandhouding klein Religieus Erfgoed

MODEL BEHEERSTRUCTUUR

DE PARTNERS

Noord-Brabant (NL)

NOORD-BRABANT

Ook in Noord Brabant concludeert men met volle overtuiging dat de werkwijze van de beheerstructuur goed gewerkt heeft en "dus" nog steeds goed werkt.

In Noord Brabant heeft de WSD (partij in de Sociale Werkvoorziening) vooral laten onderzoeken of deze aanpak ook in hun werkgebied zou aanslaan en vastgesteld dat dit een kansrijke onderneming is. In Noord Brabant zijn vooral ervaringen opgedaan met vrijwilligers die zijn ingezet bij de herstel werkzaamheden. Dit is ook conform de aanvraag van dit project.

De Stichting Brabant op Zich(t) heeft in samenwerking met lokale heemkundeverenigingen de inventarisaties uitgevoerd. De vrijwilligers hebben veel gegevens aangeleverd over de "achtergronden" van de kruisen en kapellen. Ook hebben zij mee geholpen aan het vastleggen van de bouwkundige staat van de objecten. In Noord Brabant zijn er enkel lichte herstel werkzaamheden uitgevoerd omdat men in de provincie Noord Brabant hier geen budget voor heeft weten vrij te maken. Maar men heeft beperkt mee gedaan met het herstel omdat men van de ervaringen van het project wilde profiteren.

De objecten zijn wel in 6 routes ontsloten en het beheer is overgedragen naar de lokale heemkundeverenigingen. Die gaan zoveel mogelijk met gemeenten aan de slag voor het toekomstig onderhoud. In Noord Brabant is men overtuigd van de continuïteit van het beheer en de ontsluiting. Te meer omdat de stichting Brabant op Zich(t) het project geadopteerd heeft.

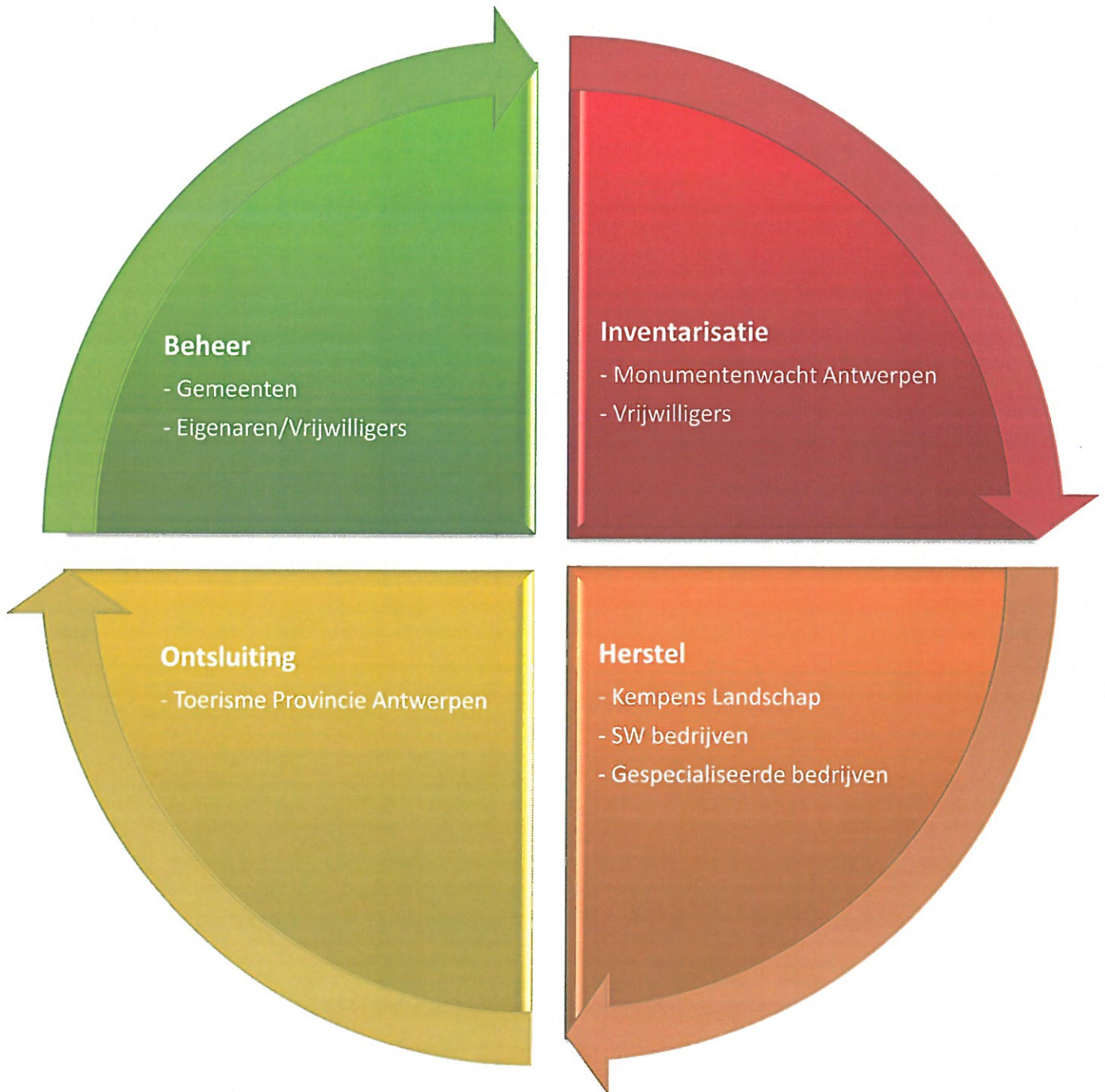
Sociale Innovatie

Instandhouding klein Religieus Erfgoed

MODEL BEHEERSTRUCTUUR

DE PARTNERS

Antwerpen (BE)

ANTWERPEN

In Antwerpen heeft deze eenvoudige structuur, met eenvoudige principes, gewerkt. De Monumentenwacht Antwerpen vzw heeft de inventarisaties uitgevoerd.

De uitvoering van het herstel heeft het Kempens Landschap (als organisator en opdrachtgever) geregeld.

Toerisme Provincie Antwerpen was verantwoordelijk voor de inhoud en de uitvoering van ontsluiting. Hiervoor zijn wandel- en digitale fietsroutes gemaakt.

In Antwerpen is de beheersstructuur door het Kempens Landschap via dit project opgepakt. Het Kempens Landschap treedt op als "regisseur" in de samenwerking met de gemeenten en vzw Natuurwerk. Ook het Kempens Landschap stelt vast dat de ontwikkelde werkwijze van inventarisatie-gebrekenplan-herstel werkt en dat het project gecontinueerd zal worden. Hiervoor hebben zich ook reeds een aantal gemeenten met een dergelijke vraag bij hen gemeld.

In de praktijk heeft het project Sociale Innovatie vooral in de 6 Merodegemeenten. In die gemeente hebben de inventarisaties plaatsgevonden met hulp van vrijwilligers. Deze werden vooral ingezet voor het verzamelen van gegevens over de historie van de objecten terwijl de bouwkundige inventarisatie werd uitgevoerd door de Monumentenwacht Antwerpen.

De herstellingen waarvoor specifieke vereisten (voegwerk, cementrustiek...) golden zijn uitgevoerd onder coördinatie en toezicht van het Kempens Landschap. De uitvoering van die specifieke werkzaamheden is door erkende aannemers gebeurd. Voor de eenvoudige hertelwerkzaamheden en de groenaanleg van de omgeving is gewerkt met de sociale diensteconomie.

Het Kempens Landschap, als spil in het project Antwerpen, is er van overtuigd dat door de nauwe samenwerking binnen het project er een beter besef is gegroeid van de mogelijke diensten die de organisaties elkaar kunnen bieden. De gelegde contacten maken een samenwerking in de toekomst sneller mogelijk. De afgewerkte, gerestaureerde kapellen en grotten in het Merodegebied zijn een toonbeeld van een verbetering in de samenwerking.

Tussen het Kempens Landschap en de 6 betreffende gemeenten, die het beheer op lange termijn waarnemen, is vanuit de standaard werking reeds een nauwe band. Dankzij de provinciale link tussen Kempens Landschap en de vzw Monumentenwacht Anwerpen, hebben de lokale overheden nu

voldoende bouwkundige informatie om het beheer in de toekomst beter te organiseren, alsook voor het eerste een volledig overzicht van het klein religieus patrimonium binnen hun gemeente.

Naar de continuïteit en uitbreiding van het project, gaf het merendeel van de andere (in het project niet deelnemende gemeenten) reeds aan om conform deze werkwijze ook een dergelijk project te willen uitvoeren op hun grondgebied. Op die manier is het project Sociale Innovatie Instandhouding klein Religieus Erfgoed in de provincie Antwerpen dus een hefboom geweest voor de instandhouding, opwaardering en ontsluiting voor dit erfgoed in de gehele provincie Antwerpen.

Sociale Innovatie

Instandhouding klein Religieus Erfgoed

MODEL BEHEERSTRUCTUUR

DE PARTNERS

West-Vlaanderen (BE)

WEST-VLAANDEREN

De inventarisaties van gebreken van de grafmonumenten of van Kapel Harelbeke werd in West Vlaanderen uitgevoerd door de begraafplaatsbeheerder of medewerker van de gemeente / kerkfabriek. Dit vanwege hun specifieke deskundigheid op dit terrein.

Voor de inventarisatie van de objecten, enkel de oplijsting, is gebruik gemaakt van niet specialisten, de vrijwilligers.

De gegevens van deze inventarisatie, ten behoeve van de ontsluiting en het verdere beheer, zijn wel gecontroleerd bij de erfgoeddienst (TERF). Het ging dan met name op controle van historische en culturele data.

De herstelwerkzaamheden van de geïnventariseerde gebreken zijn uitgevoerd door de vzw De Lochting. De doelgroep medewerkers kregen, alvorens ze aan het werk werden gezet, een opleiding door de vakschool VTI Roeselare.

Voor het beheer van de objecten staan de gemeenten aan de lat. De erfgoedcel TERF verzorgt het beheer van de databank.

In West Vlaanderen heeft de VzW de Lochting uit Roeselare met het systeem van inventarisatie-gebrekenplan-herstel verschillende werken succesvol uitgevoerd. Hiervan hebben ze uitdrukkelijk melding gemaakt tijdens de workshop over Monumentenploegen en tijdens de slotmanifestatie. De Lochting heeft een samengestelde team (monumentenploeg), bestaande uit mensen uit de sociale economie die specifiek zijn opgeleid voor de restauratiewerkzaamheden door de vakopleiding. Zij willen dit team bijeen houden om in toekomst verder te kunnen inzetten. Daartoe wil men de samenwerking en contacten met particuliere organisaties (kerkbesturen / eigenaren individuele graven) en gemeenten in West Vlaanderen verder uitbouwen. Ook zoeken zij ook aansluiting bij bedrijven om via bedrijven deze diensten te blijven verlenen.

Door de gehanteerde werkwijze van het model Erfgoedbeheer is een ruimere aanpak van grafmonumenten in eigen beheer uitgevoerd dan oorspronkelijk voorzien. Oplijsting van historische en culturele data waren oorspronkelijk niet gepland in de projectaanvraag, maar zijn toch opgenomen.

De ervaringen in Roeselare werden benut in Harelbeke. Het herstel werd gestart met een deugdelijke korte opleiding op school.

De vzw De Lochting heeft uiteindelijk ook meer opdrachten uitgevoerd, voor andere opdrachtgevers, volgens dezelfde methodiek als het project, maar deze zijn niet uitgevoerd onder auspiciën van het project Sociale

Innovatie. Dit kan als een zeer positieve meerwaarde worden gekwalificeerd. Dit past binnen de vaststelling dat het project (methode) verder is uitgedragen binnen de provincie West Vlaanderen, met als gevolg concrete interesse van andere gemeenten.

Inzake de continuïteit kan gemeld worden dat de gemeentelijke begroting van de Stad Roeselare een bedrag voor onderhoud reserveert. Dit is een structurele begrotingspost. De opdrachten tot uitvoering van de herstelwerkzaamheden zijn via de zogenaamde sociale clause voorbehouden voor organisaties sociale economie. Dit is een geweldig succes op basis van goede resultaten van het project Sociale Innovatie Instandhouding klein Religieus Erfgoed. Dat geldt evenzeer voor et feit dat inmiddels ook andere gemeente een beroep doen op de monumentenploeg van De Lochting voor dezelfde soort werkzaamheden.